

Dosarul nr. 2rac-21/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. O. Țurcan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Mihaila, G. Dașchevici, I. Secrieru)

DECIZIE

19 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Maria Ghervas
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Asito Direct”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni împotriva Societății pe Acțiuni „Asito Direct”, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „Extra-Expres”, în proces de insolvență, cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și a cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională depusă de Societatea pe Acțiuni „Asito Direct” împotriva Băncii Comerciale „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni, Societății cu Răspundere Limitată „Extra-Expres”, în proces de insolvență și Serghei Maxim cu privire la constatarea nulității contractelor de asigurare facultativă de riscuri financiare și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 26 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Societatea pe Acțiuni „Asito Direct” și a fost menținută hotărârea din 02 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

constată:

La data de 25 februarie 2016, BC „Moldindconbank” SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva CIA „Asito” SA (începând cu data de 19 octombrie 2018 SA „Asito Direct”) cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare în sumă de 2 332 515 lei și a penalităților în sumă de 1 242 793 de lei.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că în calitate de asigurat, a încheiat cu CIA „Asito” SA - asigurator contractele de asigurare facultativă de riscuri financiare

nr. 001566 din 23 ianuarie 2014 și nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, fiind eliberate polițele de asigurare respective.

A susținut că, în baza contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014 și a poliței de asigurare corespunzătoare, riscul asigurat constă în pierderea de către reclamantă a mijloacelor bănești proprii, în rezultatul efectuării plății de către reclamantă conform garanțiilor bancare emise la solicitarea ordonatorului SRL „Extra-Expres”, beneficiarilor garanțiilor bancare în temeiul contractelor nr. 3(2014)-gar și 4(2014)-gar din 23 ianuarie 2014, conform cărora a emis ordonatorului SRL „Extra-Expres” două garanții bancare în sumă de 600 000 de lei și respectiv, 500 000 de lei, încheiate cu „Extra-Expres” SRL și scadente la 22 ianuarie 2016.

Reclamanta a indicat că, în baza contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001567 din 23 ianuarie 2014 și a poliței de asigurare corespunzătoare, riscul asigurat constă în pierderile financiare suportate în rezultatul nerambursării totale sau parțiale de către SRL „Extra-Expres”, a creditului bancar în sumă de 1 440 000 de lei, acordat în baza contractului nr. 2(2014) din 23 ianuarie 2014, cu scadența finală la data de 28 decembrie 2015.

A declarat că la 11 aprilie 2014 SRL „Business Market”, beneficiarul primei garanții bancare menționate în polița de asigurare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014, a depus la bancă cerere privind achitarea sumei de 327 366, 25 lei, ca urmare a survenirii cazului garantat și anume, a neachitării de către SRL „Extra-Expres” a plăților în beneficiul „Business Market” SRL pentru marfa livrată în baza contractului de vânzare nr. 840 din 28 octombrie 2013, încheiat între SRL „Business Market” și SRL „Extra-Expres”.

De asemenea, la 15 mai 2014 SRL „Acvilin-Grup”, beneficiarul celei de-a doua garanții bancare menționate în polița de asigurare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014, a depus la BC „Moldindconbank” SA cerere privind achitarea sumei de 572 668, 50 de lei, ca urmare a survenirii cazului garantat și anume, a neachitării de către „Extra-Expres” SRL a plăților în beneficiul „Acvilin-Grup” SRL pentru marfa livrată în baza contractului de livrare nr. C-080/09 din 01 ianuarie 2013 și a acordului adițional nr. 1 din 02 decembrie 2013, încheiat între „Acvilin-Grup” SRL și „Extra-Expres” SRL.

Reclamanta a afirmat că la 30 aprilie 2014, a efectuat plata sumei solicitate în beneficiul SRL „Business Market”, iar la 29 mai 2014, a efectuat și plata sumei solicitate în beneficiul SRL „Acvilin-Grup”.

A indicat că s-a adresat la CIA „Asito” SA pentru a obține plata despăgubirii de asigurare în cuantumul sumelor achitate în favoarea SRL „Business Market” și SRL „Acvilin-Grup”, însă, prin scrisoarea nr. 01/1-1708 din 21 septembrie 2015 CIA „Asito” SA i-a comunicat refuzul de plată a despăgubirii de asigurare, invocând deschiderea dosarelor de daune nr. 108573 și 109846 și instituirea rezervelor tehnice.

În continuare, reclamanta a mai notat că s-a adresat la CIA „Asito” SA cu cerere privind plata despăgubirii de asigurare în sumă de 1 440 000 de lei, în baza contractului nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, ca efect al neexecutării de către SRL „Extra-Expres”

a obligațiilor de plată în beneficiul reclamantei, conform contractului de preluare a datoriei nr. 2(2014) din 23 ianuarie 2014, însă nici această cerere nu a fost satisfăcută.

A invocat că, potrivit art. 1328 alin. (1) din Codul civil, prestația asigurătorului este datorată din momentul încheierii activității de constatare a cazului asigurat și a întinderii obligației asigurătorului. În conformitate cu pct. 5.1 lit. d) din contractele de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014 și nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, CIA „Asito” SA s-a obligat să examineze circumstanțele cazului asigurat, să perfecteze raportul de daune și să stabilească valoarea daunei și mărimea despăgubirii de asigurare de comun acord cu reclamanta prin semnarea actului de stabilire a despăgubirii și înaintarea lui spre semnare reclamantei, în termen de 5 zile lucrătoare din data primirii cererii de despăgubire și a actelor ce confirmă survenirea cazului asigurat.

A specificat că, conform pct. 4.2 din contractele de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014 și nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, CIA „Asito” SA s-a obligat să achite despăgubirea de asigurare în termen de 5 zile lucrătoare din momentul semnării de către părți a actului de stabilire a despăgubirii.

Reclamanta a mai precizat că SRL „Extra-Expres” se află în proces de insolabilitate, iar, la data intentării - 12 iunie 2014, datoria acesteia față de reclamantă era compusă din: suma de 297 357, 72 de lei, achitată în beneficiul SRL „Business Market” ca garanție bancară și dobânda aferentă în sumă de 16 365, 76 de lei, suma de 572 668, 50 de lei achitată în beneficiul „Acvilin-Grup” SRL ca garanție bancară și dobânda aferentă în sumă de 6 123, 32 lei, precum și suma de 1 473 769, 14 lei în temeiul contractului de preluare a datoriei nr. 2(2014) din 23 ianuarie 2014, dintre care datoria la creditul bancar în sumă de 1 473 769, 14 lei și dobânda aferentă în sumă de 33 769, 14 lei.

A solicitat încasarea de la CIA „Asito” SA a despăgubirilor de asigurare în sumă totală de 2 332 515 lei, constituită din despăgubire de asigurare în sumă de 892 515,3 lei conform poliței de asigurare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014 și despăgubire de asigurare în sumă de 1 440 000 de lei conform poliței de asigurare nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, precum și încasarea penalității în sumă de 1 242 793 de lei și a taxei de stat în mărime de 50 000 de lei.

Prin încheierea protocolară din 23 iunie 2016 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu SRL „Extra-Expres”, în proces de insolabilitate.

La data de 20 februarie 2017 CIA „Asito” SA, reprezentată de avocatul Alexandru Savva, a înaintat acțiune reconvențională, concretizată ulterior, împotriva BC „Moldindconbank” SA, SRL „Extra-Expres” și Serghei Maxim, solicitând constatarea nulității contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014, încheiat între CIA „Asito” SA și BC „Moldindconbank” SA, precum și a poliței de asigurare aferente, constatarea nulității contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, încheiat între CIA „Asito” SA și BC „Moldindconbank” SA, precum și a poliței de asigurare aferente, cu încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reconvenționale au fost invocate prevederile art. 195, 206 alin. (1), 217 alin. (1) și 220 alin. (1) din Codul civil.

CIA „Asito” SA a indicat că potrivit art. 8 alin. (4) din Legea nr. 407 din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări, asigurătorul este în drept să desfășoare activitate în limitele claselor de asigurări pentru care a obținut licență în condițiile prezentei legi, iar conform pct. 3-4 din Regulamentul privind cerințele față de conținutul condițiilor de asigurare pentru clasele de asigurare benevolă, aprobat prin Hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 55/6 din 08 noiembrie 2007, condițiile de asigurare benevolă elaborate de către asigurător se referă la clasa de asigurare în întregime și/sau separat la riscurile de asigurare acoperite de clasa respectivă, asigurătorul fiind în drept să subscrie riscuri în strictă conformitate cu condițiile de asigurare în baza cărora a fost eliberată sau reperfectată licența, iar subscrierea riscurilor, care nu se regăsesc în condițiile de asigurare benevolă ale asigurătorului se sancționează în conformitate cu prevederile art. 54 din Legea cu privire la asigurări.

A relevat că obiectul contractelor de asigurare facultativă de riscuri financiare din 23 ianuarie 2014 urma a fi încadrat în clasa asigurărilor de credite, însă, după cum rezultă din răspunsul Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 04-2201 din 04 august 2017, la data încheierii acestui contract CIA „Asito” SA nu dispunea de licență pentru asigurarea de credite, ceea ce duce la nulitatea absolută a contractelor.

În ședința de judecată din 10 noiembrie 2017, reprezentantul BC „Moldindconbank” SA a depus cerere prin care a micșorat cuantumul pretenției privind încasarea despăgubirilor de asigurare până la suma de 2 329 926, 45 de lei, indicând că datoria ce rezultă din contractul de preluare a datoriei nr. 2(2014) din 23 ianuarie 2014 a fost stinsă parțial și anume în sumă de 2 588, 55 lei.

Prin hotărârea din 02 august 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă acțiunea inițială a BC „Moldindconbank” SA și s-a încasat din contul CIA „Asito” SA în beneficiul BC „Moldindconbank” SA despăgubirea de asigurare în sumă de 2 329 926, 45 de lei, parțial penalitatea de întârziere pe perioada de 180 zile, în sumă de 41 985, 27 de lei și cheltuielile de judecată în sumă de 50 000 de lei. Acțiunea reconvențională înaintată CIA „Asito” SA a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 16 august 2018, CIA „Asito” SA a declarat apel împotriva hotărârii din 02 august 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea inițială să fie respinsă, iar acțiunea reconvențională să fie admisă.

Prin decizia din 10 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de CIA „Asito” SA și a fost menținută hotărârea din 02 august 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani.

Prin decizia din 18 septembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de CIA „Asito Direct” SA, a fost casată decizia din 10 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a fost restituită cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 26 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de CIA „Asito” SA și a fost menținută hotărârea din 02 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

La data de 12 august 2020 SA „Asito Direct” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 26 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 02 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea inițială să fie respinsă, iar acțiunea reconvențională să fie admisă și să fie încasate din contul intimatului cheltuielile de judecată - 37500 taxa de stat pentru apel, 50 000 de lei taxa de stat pentru depunerea recursurilor.

În motivarea recursului s-a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel.

A indicat că potrivit legii, oricare din asigurători, în vederea posibilității legale de desfășurare a activității de asigurare a unor sau altor clase de asigurare, urmează obligatoriu să obțină în modul și ordinea stabilită licența, care trebuie să conțină clasa de asigurare stabilită în anexa 1 la Legea cu privire la asigurări nr. 407 din 21 decembrie 2006. La caz, contractele de asigurare facultativă de riscuri financiare din 23 ianuarie 2014 sunt denumite generic „asigurare facultativă de riscuri financiare”. Asiguratorul a încadrat contractele nr. 001566 și 001567 în clasa 16 „Asigurări de pierderi financiare”.

A menționat că potrivit contractelor nr. 001566 și 001567, obiect al acestora a fost riscul pretins a fi preluat de asigurător și anume: interesul patrimonial al asiguratului, în legătură cu eventualele daune (suma creditului și/sau rata dobânzii neachitate) în consecința neexecutării obligațiilor ce rezultă din contractele de credit.

Recurenta a invocat că de fapt și de drept, riscul pretins a fi asigurat de asigurător în temeiul contractelor nr. 001566 și 001567 din 23 ianuarie 2014, constituie un risc ce se încadrează în clasa 14 „Asigurări de credite”, clasă de sine stătătoare. Iar, SA „Asito Direct”, la momentul încheierii contractelor nu dispunea de condiții pentru practicarea clasei 14 „Asigurări de credite” și respectiv, nu dispunea de licență în acest sens.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 26 mai 2020.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa recurente la data de 25 iunie 2020 conform scrisorii de însoțire nr. 5531 (f.d. 226, volumul IV), lipsind date cu privire la recepționarea acesteia.

Astfel, recursul, declarat la data de 12 august 2020, este în termen.

La 09 noiembrie 2020, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 19, volumul V).

La 20 noiembrie 2020 BC „Moldindconbank” SA, a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel, pe care o consideră legală și întemeiată.

Alte referințe nu au fost depuse.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din

3 judecători prin încheierea din 14 aprilie 2021 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că prin contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014, încheiat între CIA „Asito” SA, în calitate de asigurător și BC „Moldindconbank” SA, în calitate de asigurat, au fost asigurate interesele patrimoniale ale BC „Moldindconbank” SA, ce constau în pierderea de către ultima a mijloacelor bănești proprii, în rezultatul efectuării plății de către asigurat conform garanțiilor bancare emise de către acesta la solicitarea ordonatorului SRL „Extra-Expres” beneficiarilor garanțiilor bancare în temeiul contractelor nr. 3(2014)-gar și 4(2014)-gar din 23 ianuarie 2014, conform cărora BC „Moldindconbank” SA a emis ordonatorului SRL „Extra-Expres” două garanții bancare în sumă de 600 000 de lei și 500 000 de lei, încheiate între asigurat și ordonator, scadente la 22 ianuarie 2016 (f.d. 34-37, volumul I).

Prin contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, încheiat între CIA „Asito” SA, în calitate de asigurător și BC „Moldindconbank” SA, în calitate de asigurat, au fost asigurate interesele patrimoniale ale BC „Moldindconbank” SA, legate de pierderile financiare suportate în rezultatul nerambursării totale sau parțiale de către SRL „Extra-Expres” a creditului bancar în sumă de 1 440 000 de lei, acordat în baza contractului nr. 2(2014) din 23 ianuarie 2014, cu scadența finală la data de 28 decembrie 2015 (f.d. 13-15, volumul I).

Conform pct. 2.2. din contractele de asigurare facultativă de riscuri financiare, drept bază pentru încheierea acestora servesc Legea cu privire la asigurări nr. 407 din 21 decembrie 2006 și Condițiile de asigurare de pierderi financiare ale asigurătorului.

Potrivit pct. 4.1 din contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014, survenirea cazului asigurat și cuantumul despăgubirii de asigurare se stabilesc în baza documentelor și informațiilor justificative prezentate de BC „Moldindconbank” SA conform pct. 5.2 lit. f) din acest contract, prin acordul comun al CIA „Asito” SA și BC „Moldindconbank” SA.

Pct. 5.2 lit. f) din contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014 prevede că BC „Moldindconbank” SA se obligă să prezinte, alăturat cererii de despăgubire, actele și informațiile necesare pentru confirmarea survenirii cazului asigurat, stabilirea valorii daunei reale și stabilirea despăgubirii de asigurare și anume: copiile autentificate de BC „Moldindconbank” SA

ale garanțiilor bancare și ale dispoziției de plată.

Astfel, la 11 aprilie 2014 SRL „Business Market”, beneficiarul primei garanții bancare menționate în contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014, a depus la BC „Moldindconbank” SA cerere privind achitarea sumei de 327 366, 25 de lei, ca urmare a survenirii cazului garantat și anume, a neachitării de către SRL „Extra-Expres” a plăților în beneficiul SRL „Business Market” pentru marfa livrată în baza contractului de vânzare nr. 840 din 28 octombrie 2013, încheiat între SRL „Business Market” și SRL „Extra-Expres” (f.d. 31, volumul I).

Iar, la data de 15 mai 2014 SRL „Acvilin-Grup”, beneficiarul celei de-a doua garanții bancare menționate în contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014, a depus la BC „Moldindconbank” SA cerere privind achitarea sumei de 572 668, 50 de lei, ca urmare a survenirii cazului garantat și anume, a neachitării de către SRL „Extra-Expres” a plăților în beneficiul SRL „Acvilin-Grup” pentru marfa livrată în baza contractului de livrare nr. C-080/09 din 01 ianuarie 2013 și a acordului adițional nr. 1 din 02 decembrie 2013, încheiat între SRL „Acvilin-Grup” și SRL „Extra-Expres” (f. d. 27, volumul I).

BC „Moldindconbank” SA, la data de 30 aprilie 2014, a efectuat plata sumei solicitate în beneficiul SRL „Business Market” și anume 297 357,72 de lei, iar, la data de 29 mai 2014 a efectuat și plata sumei de 572 668, 50 de lei solicitate în beneficiul SRL „Acvilin-Grup” (f.d. 187-188, volumul IV).

La 30 aprilie 2014 și respectiv, la 30 mai 2014, BC „Moldindconbank” SA s-a adresat la CIA „Asito” SA pentru a obține plata despăgubirii de asigurare în cuantumul sumelor achitate în favoarea SRL „Business Market” și SRL „Acvilin-Grup” (f.d. 28, 32, volumul I).

Însă, prin scrisoarea nr. 01/1-1708 din 21 septembrie 2015 CIA „Asito” SA a comunicat refuzul de plată a despăgubirii de asigurare (f.d. 8, volumul I).

În continuare, la 10 iunie 2014 BC „Moldindconbank” SA s-a adresat la CIA „Asito” SA cu cerere privind plata despăgubirii de asigurare în sumă de 1 440 000 de lei, în baza contractului nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, ca efect al neexecutării de către SRL „Extra-Expres” a obligațiilor de plată în beneficiul reclamantei, conform contractului de preluare a datoriei nr. 2(2014) din 23 ianuarie 2014, însă nici această cerere nu a fost satisfăcută (f.d. 11, volumul I).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, BC „Moldindconbank” SA a solicitat încasarea de la CIA „Asito” SA a despăgubirilor de asigurare în sumă totală de 2 332 515 lei, constituită din despăgubire de asigurare în sumă de 892 515,3 lei conform poliței de asigurare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014 și despăgubire de asigurare în sumă de 1 440 000 de lei conform poliței de asigurare nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, precum și încasarea penalității în sumă de 1 242 793 de lei și a taxei de stat în mărime de 50 000 de lei.

Ulterior, BC „Moldindconbank” SA a depus cerere prin care a micșorat cuantumul pretenției privind încasarea despăgubirilor de asigurare până la suma de

2 329 926, 45 de lei, indicând că datoria ce rezultă din contractul de preluare a datoriei nr. 2(2014) din 23 ianuarie 2014 a fost stinsă parțial și anume în sumă de 2 588, 55 lei.

CIA „Asito” SA a înaintat acțiune reconvențională împotriva BC „Moldindconbank” SA, SRL „Extra-Expres” și Serghei Maxim, solicitând constatarea nulității contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014, încheiat între CIA „Asito” SA și BC „Moldindconbank” SA, precum și a poliței de asigurare aferente, constatarea nulității contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, încheiat între CIA „Asito” SA și BC „Moldindconbank” SA, precum și a poliței de asigurare aferente, cu încasarea cheltuielilor de judecată.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii inițiale depusă de BC „Moldindconbank” SA și a încasat din contul CIA „Asito” SA în beneficiul BC „Moldindconbank” SA despăgubirea de asigurare în sumă de 2 329 926, 45 de lei, parțial penalitatea de întârziere pe perioada de 180 zile, în sumă de 41 985, 27 de lei și cheltuielile de judecată în sumă de 50 000 de lei, iar, acțiunea reconvențională înaintată CIA „Asito” SA a fost respinsă ca neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de CIA „Asito” SA, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia și a menținut hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o legală și întemeiată.

Pentru a decide astfel, instanțele ierarhic inferioare au constatat că BC „Moldindconbank” SA a prezentat dovada achitării în beneficiul SRL „Business Market” a sumei de 227 357,72 lei și în beneficiul „Acvilin-Grup” SRL a sumei de 572 668, 50 lei, fiind anexate ordinul de plată nr. 02 din 29 mai 2014 și nr.01 din 30 aprilie 2014, autentificate de către reprezentantul băncii.

Instanțele de judecată au indicat că părțile contractelor de asigurare facultativă au stabilit expres care este obiectul asigurării, cazurile asigurate precum și condițiile de asigurare, or, obiectul contractelor de asigurare facultativă nr. 001566 și nr. 001567 din 23 ianuarie 2014 corespunde prevederilor art. 3 lit. b) din Legea cu privire la asigurări. Astfel, instanțele de judecată au respins ca nefondate argumentele invocate de CIA „Asito” SA, precum că persoanele cu funcție de răspundere din cadrul SA „Asito Direct” din perioadele respective au admis grave încălcări ale legislației naționale din motiv că au practicat clasa 14 „Asigurările de credite”, fără a dispune de condițiile respective și fără a fi inclusă clasa 14 „Asigurările de credite” în licență, or, asigurătorul nu poate asigura riscuri fără a îndeplini exigențele imperative a legii.

Astfel, contractele de asigurare facultativă nr. 001566 și nr. 001567 din 23 ianuarie 2014 se încadrează în clasa asigurărilor de pierderi financiare conform Condițiilor de asigurare facultativă a riscurilor financiare aprobate prin hotărârea Consiliului de administrare al SA „Asito Direct” nr. 70 din 16 noiembrie 2011. La caz, argumentarea pretențiilor din acțiunea reconvențională precum că, nulitatea contractelor de asigurare nr. 001 566 și nr. 001 567 este justificată prin faptul că obiectul acestora ar face parte dintr-o altă clasă de asigurări decât cea a riscurilor financiare, nu a fost reținută, or, în situația în care însăși apelanta a elaborat contractele de asigurare, această presupusă eroare nu poate fi imputată băncii în calitatea sa de asigurat.

Verificând legalitatea deciziei atacate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția instanțelor ierarhic inferioare este greșită.

Conform art. 220 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), actul juridic sau clauza care contravine normelor imperative sunt nule dacă legea nu prevede altfel.

Conform art. 1301 din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), prin contract de asigurare, asiguratul se obligă să plătească asigurătorului prima de asigurare, iar acesta se obligă să plătească, la producerea riscului asigurat, asiguratului sau unui terț (beneficiarului asigurării) suma asigurată ori despăgubirea, în limitele și în termenele convenite.

Potrivit art. 3 lit. b) din Legea cu privire la asigurări nr. 407 din 21 decembrie 2006, obiectul asigurării îl constituie interesele patrimoniale ce nu contravine legislației Republicii Moldova, corelate cu bunuri, credite și garanții, pierderi financiare ale persoanelor fizice și ale persoanelor juridice (asigurarea de bunuri).

În conformitate cu art. 8 alin. (2), (4) din Legea cu privire la asigurări, activitatea asigurătorului se desfășoară în bază de licență, eliberată exclusiv pentru activitate în categoria „asigurări de viață” sau pentru activitate în categoria „asigurări generale”. Asigurătorul este în drept să desfășoare activitate în limitele claselor de asigurări pentru care a obținut licență în condițiile prezentei legi.

Materialele cauzei atestă că obiectul contractului de asigurare facultativă nr. 001566 îl constituie interesele patrimoniale ale asiguratului BC „Moldindconbank” SA legate de pierderea mijloacelor bănești proprii în rezultatul efectuării plății conform garanțiilor bancare nr. 048 și nr. 049 din 23 ianuarie 2014.

Prin garanția bancară nr. 048, banca a garantat plata de către SRL „Extra-Expres” în favoarea SRL „Bussines Market”, până la limita sumei de 500 000 de lei, ce reprezintă contravaloarea produselor de tutun și a altor mărfuri în asortiment conform contractului de vânzare-cumpărare a mărfurilor nr. 840 din 28 octombrie 2013 (f.d. 30, volumul I).

Iar, prin garanția bancară nr. 049, banca a garantat plata de către SRL „Extra-Expres” în favoarea SRL „Acvilin Grup”, până la limita sumei de 600 000 de lei, ce reprezintă contravaloarea produselor de tutun și brichete conform contractului de livrare nr. C-080/09 din 01 ianuarie 2013 și acordului adițional nr. 1 din 02 decembrie 2013 (f.d. 29, volumul I).

Obiectul contractului de asigurare facultativă nr. 001567 îl constituie interesele patrimoniale ale BC „Moldindconbank” SA legate de pierderile financiare suportate în rezultatul nerambursării totale sau parțiale de către SRL „Extra-Expres” a creditului conform contractului nr. 2 (2014) din 23 ianuarie 2014.

Potrivit contractului de preluare a datoriei nr. 2 (2014) din 23 ianuarie 2014, SC „DI & Logistic” SRL transmite SRL „Extra-Expres”, cu acordul BC „Moldindconbank” SA, iar SRL „Extra-Expres” preia datoria SC „DI & Logistic” SRL, apărută conform contractului de credit nr. 2961 (2012) din 28 decembrie 2012 în sumă

de 2 600 000 de lei, sold 1 440 000 de lei, cu scadența la 28 decembrie 2015(f.d. 21, volumul I).

Conform pct. 2.2. din contractele de asigurare facultativă de riscuri financiare, drept bază pentru încheierea acestora servesc Legea cu privire la asigurări nr. 407 din 21 decembrie 2006 și Condițiile de asigurare de pierderi financiare ale asigurătorului.

În Anexa nr. 1 la Legea cu privire la asigurări, sunt indicate clasele de asigurări.

Astfel, în compartimentul B la această anexă este stipulat că, Clasa 14. Asigurările de credite, acoperă următoarele riscuri:

- insolvabilitatea;
- creditul de export;
- vânzarea în rate;
- creditul ipotecar;
- creditul agricol.

Iar, Clasa 16. Asigurările de pierderi financiare, acoperă:

- riscurile de șomaj;
- insuficiența veniturilor;
- pierderile datorate condițiilor meteorologice nefavorabile;
- nerealizarea beneficiilor;
- riscurile aferente cheltuielilor curente;
- cheltuielile comerciale neprevăzute;
- deprecierea valorii de piață;
- pierderile de rentă sau alte venituri similare;
- pierderile comerciale indirecte, altele decât cele menționate anterior;
- pierderile financiare necomerciale;
- alte pierderi financiare, conform clauzelor contractului de asigurare.

La compartimentul C din Anexa nr. 1 la Legea cu privire la asigurări, denumit „Riscurile auxiliare”, este prevăzut că asigurătorul autorizat să subscrie un risc principal dintr-o clasă poate să subscrie riscuri cuprinse într-o altă clasă, fără ca licența să prevadă aceste riscuri, dacă ele:

- sunt legate de riscul principal;
- privesc obiectul care se află sub incidența riscului principal;
- sunt garantate prin contractul care reglementează riscul principal.

Riscurile cuprinse în compartimentul B în clasele nr.14 „Asigurările de credite”, nr.15 „Asigurările de garanții” și nr.17 „Asigurările de protecție juridică” nu pot fi considerate riscuri auxiliare pentru alte clase.

Analizând riscurile care sunt acoperite de Clasa 14. Asigurările de credite și Clasa 16. Asigurările de pierderi financiare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că în speță, contractele de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 și nr. 001567 nu putea fi încadrate în Clasa 16. Asigurările de pierderi financiare, acestea, de fapt, încadrându-se în Clasa 14. Asigurări de credite.

Or, esența, obiectul și conținutul contractelor de asigurare de riscuri financiare și asigurarea de credite se deosebesc unul față de altul.

Astfel, în calitate de risc financiar este acel prejudiciu pecuniar la care este expus asiguratul prin nerambursarea la scadență a plăților, circumstanță prestabilită prin condițiile de asigurare facultativă a riscurilor financiare aprobate de CIA „Asito” SA prin Hotărârea Consiliului de administrare nr. 70 din 16 noiembrie 2011.

Iar, riscul de credit este riscul imposibilității rambursării creditului sau lichidării obligațiilor, fapt care ar genera pierderi altui agent economic, în calitatea sa specială de instituție financiară, clasă de asigurări pentru care recurenta, la momentul încheierii contractelor nr. 001566 și nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, nu dispunea de licență în vederea desfășurării acestui gen de activitate licențiată.

Specific asigurărilor de riscuri financiare este cauza acestora, care își are izvorul în diferite raporturi juridice dintre creditorul asigurat și debitorul raporturilor comerciale principale. În concret, riscul asigurat în asigurările de riscuri financiare îl reprezintă neplata creanțelor care se pot înfățișa sub forma prețului din contractul de vânzare-cumpărare, a chiriei din contractul de locațiune, a antreprizei din contractul de antrepriză sau a oricăror sume de bani rezultate din producerea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii.

În asigurarea creditelor financiar-bancare, obiectul asigurării îl reprezintă creditele acordate, pentru că asupra lor planează riscurile.

Riscul asigurat specific acestor forme de asigurare îl constituie nerambursarea totală sau parțială a ratelor de credit și a dobânzilor aferente.

Potrivit pct. 2.2 din Condițiile de asigurare facultativă a riscurilor financiare, aprobate prin hotărârea Consiliului de administrare al CIA „Asito” SA nr. 70 din 16 noiembrie 2011, obiectul asigurării îl constituie riscul eventualelor pagube, pe care asiguratul le poate suporta din cauza insolvabilității sau falimentării cumpărătorului, căruia i-a încredințat creditul comercial (f.d. 83-90, volumul I).

Prin urmare, asigurătorul nu era în drept să includă în obiectul clasei 16 Asigurări de pierderi financiare și riscurile asigurate conform condițiilor de asigurare prevăzute la clasa 14 Asigurări de credite.

Faptul încadrării de către asigurător a riscurilor preluate din clasa 14 Asigurări de credite contravine normelor imperative ale legii și anume a Anexei nr.1 la Legea cu privire la asigurări, compartimentul C, care prevede expres că riscurile cuprinse în compartimentul B în clasele nr.14 „Asigurările de credite”, nr.15 „Asigurările de garanții” și nr.17 „Asigurările de protecție juridică” nu pot fi considerate riscuri auxiliare pentru alte clase.

De asemenea, se reține că potrivit răspunsului nr. 014-2146 din 31 iulie 2017 al Comisiei Naționale a Pieței Financiare, obiectele contractelor nr. 001566 și nr. 001567 din 23 ianuarie 2014 nu corespund pct. 2.2 din condițiile de asigurare facultative a riscurilor financiare, care prevede expres că obiectul asigurării îl constituie riscul eventualelor pagube pe care asiguratul le poate suporta din cauza insolvabilității sau falimentului cumpărătorului, căruia i-a încredințat creditul comercial (f.d. 221, volumul I).

Iar, conform răspunsului nr. 04-2201 din 04 august 2017 al Comisiei Naționale a Pieței Financiare, în perioada 01 ianuarie 2010 – 01 ianuarie 2017 CIA „Asito” SA nu deținea licență pentru desfășurarea Clasei 14 Asigurări de credite (f.d. 13, volumul II).

În circumstanțele expuse, instanța de recurs constată nulitatea contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014 și a contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, încheiate între CIA „Asito” SA și BC „Moldindconbank” SA, precum și a polițelor de asigurare aferente acestora, or, riscurile asigurate prin aceste contracte se încadrează în Clasa 14 Asigurări de credite, pentru care, la momentul încheierii lor, compania de asigurări nu dispunea de licență, contrar prevederilor art. 8 alin. (4) din Legea cu privire la asigurări, care stipulează expres că asigurătorul este în drept să desfășoare activitate în limitele claselor de asigurări pentru care a obținut licență în condițiile prezentei legi.

Prin urmare, având în vedere că s-a constatat nulitatea contractelor de asigurare facultativă de riscuri financiare, urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată acțiunea inițială depusă de BC „Moldindconbank” SA cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare și a penalității în temeiul acestor contracte.

Date fiind cele relevate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că este greșită soluția instanțelor ierarhic inferioare de admitere a acțiunii inițiale depusă de BC „Moldindconbank” SA și respingerea acțiunii reconvenționale înaintată CIA „Asito” SA ca neîntemeiată.

Astfel, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe necesită a fi casate, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea inițială depusă de BC „Moldindconbank” SA urmează a fi respinsă ca neîntemeiată, iar acțiunea reconvențională înaintată CIA „Asito” SA urmează a fi admisă, cu constatarea nulității contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014 și a contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, precum și a polițelor de asigurare aferente acestora.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

CIA „Asito” SA a solicitat încasarea din contul BC „Moldindconbank” SA a cheltuielilor de judecată suportate în prezentul proces și anume, taxa de stat pentru apel – 37500 și 50 000 de lei taxa de stat pentru depunerea recursurilor.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a încasa din contul BC „Moldindconbank” SA în beneficiul CIA „Asito” SA taxa de stat achitată la depunerea apelului în sumă de 37 500 de lei și taxa de stat pentru depunerea recursului – 25 000 de lei.

Totodată, instanța de recurs va respinge cererea recurente pentru achitarea taxei de stat la depunerea celui de-al doilea recurs, după trimiterea cauzei spre rejudecare,

deoarece în acest caz nu era necesară achitarea taxei de stat, aceasta nu se achită încă o dată după trimiterea cauzei spre judecare.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Asito Direct”.

Se casează integral decizia din 26 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 02 august 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni împotriva Societății pe Acțiuni „Asito Direct”, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „Extra-Expres”, în proces de insolabilitate, cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și a cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională depusă de Societatea pe Acțiuni „Asito Direct” împotriva Băncii Comerciale „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni, Societății cu Răspundere Limitată „Extra-Expres”, în proces de insolabilitate și Serghei Maxim cu privire la constatarea nulității contractelor de asigurare facultativă de riscuri financiare și încasarea cheltuielilor de judecată, și se pronunță o hotărâre nouă, prin care:

Se respinge acțiunea depusă de Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni împotriva Societății pe Acțiuni „Asito Direct”, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „Extra-Expres”, în proces de insolabilitate, cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, penalității și a cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată.

Se admite acțiunea reconvențională depusă de Societatea pe Acțiuni „Asito Direct” împotriva Băncii Comerciale „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni, Societății cu Răspundere Limitată „Extra-Expres”, în proces de insolabilitate și Serghei Maxim cu privire la constatarea nulității contractelor de asigurare facultativă de riscuri financiare și încasarea cheltuielilor de judecată.

Se constată nulitatea contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014, încheiat între CIA „Asito” Societate pe Acțiuni și Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni și a poliței de asigurare facultativă de riscuri financiare la contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001566 din 23 ianuarie 2014.

Se constată nulitatea contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001567 din 23 ianuarie 2014, încheiat între CIA „Asito” Societate pe Acțiuni și Banca Comercială „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni și a poliței de asigurare facultativă

de riscuri financiare la contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 001567 din 23 ianuarie 2014.

Se încasează din contul Băncii Comerciale „Moldindconbank” Societate pe Acțiuni în beneficiul Societății pe Acțiuni „Asito Direct” taxa de stat achitată la depunerea apelului în sumă de 37 500 (treizeci și șapte mii cinci sute) de lei și taxa de stat achitată la depunerea recursului în sumă de 25 000 (douăzeci și cinci mii) de lei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Maria Ghervas

Mariana Pitic